

Васил Попович

Самозваний доктор Искро
Кибритов

I

Наскоро си бях дошел от Русе.

Нея година новият път от Клисура до Петрохан не беше още доправен и пътниците минуваха, заминаваха по стария, извънредно стръмен и полуразвален път.

При всичко че наемнатите ми кола бяха доста леки, дори непокрити, а всичкият им товар, сиреч аз, кочиашинът и куферът ми не тежеше повече от 120–130 оки, а двата коня бяха доста силни, та можеха и сами леко-леко да ни изведат до върха на планината, ала, по приетия обичай и поради необикновената стръмнина на грамадните балкански ридища като на смях конете бяха заменени с три рала лениви волове, които едва пристъпваха. Освен това, по съвета на здравия, но ленив като воловете си проводник, родом клисурец, аз трябваше, за облекчение на колата, да сляза и да вървя пеша. Предложението на проводника не ми бе неприятно, защото това и чаках.

Девственият буков лес, израснал по грамадните склонове на планината, хаотическата пропаст, край бреговете на която минуваше и се извиваше пътят, глухо шумящият в дъното ѝ поток, поточета, горски поройчета, вади и прочие, живописните местности среди зелените хълмове, горските треви и цветя, прохладните гъсти сенки, необикновено чистият въздух: всичко това ме теглеше да вървя пеш и да се наслаждавам със самодвижението си. Скочих от колата, за голямото удоволствие на проводника, взех предницата и се впуснах да се катеря и спускам по стръмните урви, да надничам над пропастите и да се вслушвам в чуртенето на поройчетата, които извираха от полите на ридовете и се изливаха почти отвесно в пропастта. По тоя начин аз оставих колата с единствения ѝ багаж – куфара ми – много назад и след час, час и половина веднага се намерих почти у върха на Балкана, близо до Петрохан, ала умерен, изпотен, според поговорката, дори и под ноктите.

На изкачването ми въздухът се освежаваше все повече и повече и се разреждаше. Рядко прохладният ветрец духаше ми право в лицето и в гърдите. Ризата беше залепнала на тялото ми. На върха усетих студ, като че някой ме обля със студена вода. Аз си наметнах сетретото, което бях съблякъл в долинището, но след половин час усетих нещо като студени тръпки по умереното си тяло.

Вечерта приближаваше. Стъмняваше се, когато слязохме в Гинци. За

продължаване пътят нямаше нито дума. Трябваше да останем да ношуваме в хана, пред който се бяхме спрели. Усещах се твърде неразположен: коленете и свирките на краката ми ме наболяваха. Аз позахапнах надваж-натриж от запаса, който носех със себе си в колата, изпихasila една чаша кисело вино и се изтегнах на рогозката, която беше простряна на широкия дъсчен одър в дъното на кръчмата. Главата ме наболяваше, усещах началото на треската.

Как изминах нея нощ в тъмната и удушлива кръчма не ще приказвам. Не на мене одному се е случвало да ношува на същото място и всеки може да си припомни и представи какво ми е било през нея нощ среди легионите бълхи, пълковете бубулечки и други разни животинки, които, като че на зло и присмех, нея нощ се бях развеселили, разпъпляли извънредно, гъмжаха, скачаха, прескачаха се, щипяха ме, дращяха ме, пълзяха, крачяха или се влечеа в тъмнината и не ми даваха да заспя дълго време!

Треската ми не закъсна да се усили къде среднощ, а на разсъмване аз бях както следва болен. При всичко това ний пак тръгнахме.

Пътят до София се измина в пъшкания. Горещото слънце ми печеше мозъка. Стигнахме в София часа по три след пладне. Слава богу, рекох на горката си уплашена от изгледа ми жена, която ме чакаше у прага на пътните врата държейки дечицата си за ръцете, слава богу, че пристигнах жив!

С едно влизане в стаята аз се тръшнах на одъра и заспах като строшен, убит. Какво ми се е случило до вечерта и през нощта не помня.

На утрото, като се събудих, жена ми ми каза, че съм бил бълнувал много, горял съм бил в огън; че тя се е била уплашила и току била пратила да вика доктора. За щастие докторът живееше наблизко и не закъсна с идването си.

Що има, кой е болен, как, где, кога?

Аз му разказах пътуванието си. Той ме разгледа, преслуша ме и ми рече:

– Имал си щастие, малко признаци на плеврит, но повечето треска от лоша настинка. Ще ти мине за два-три дни, само пази се и бъди спокоен.

След това той ми даде наставленията си, приписа ми една външна мас за разтриване, няколко дози хинина и си отиде.

Разтриха ме, взех дозата хинин и се успокоих. До вечерта и през нощта няха треска, спях спокойно. На утрото, съгледах, жена ми беше по-весела и се готвеше да ме гости на слава, понеже от тридесет и шест

часа не бях турил нищо в устата си.

* * *

По едно време чувам глъчка. Някой се разговаряше с жена ми в приспата.

– Вчера се завърна, не му е добре, още лежи. Простудил се е по пътя. Оная нощ бълнува... зле се уплаших. Сега, слава богу, по му е нищо – чух да казва жена ми.

– Така, ха? Гледай, гледай, пък аз да не зная! Мога ли да го видя? – отговори другият глас.

– Не знам, оточки спеше.

– Нищо, аз ще го събудя и ще узная от него що му е.

– Но, господине Искро...

– Но, мо, тя е моя работа. Ний сме хора и трябва да си помагаме в нужда. Аз трябва да побързам, догдето е рано, защото следствията от простудата могат да бъдат твърде опасни за него, като деликатен човек, а пък той ми е задушевен приятел, та трябва да му се помогне, макар и да...

– Но, господине Искро, докторът вече идва отскоро и му приписа нужните церове. Той не види никаква опасност.

– Няма нищо, не бърка да го видя и аз. И аз познавам по малко от болести и лекувания.

– Знам, господине Искро, но докторът заръча да го оставяме на мира.

– Никакво безпокойствие, моля, никой няма да му отнеме спокойствието; напротив, аз му съм приятел и вярвам, че той, като ме види у леглото си, ще се зарадва и ще се поразтуши.

– Тогава почакайте, моля ви, по-напред да видя какво прави и разположен ли е да ви приеме.

– Моля недейте се безпокои, аз и сам мога да влезна при него, той няма да се разсърди за това.

След тия думи на часа чух леко пъхтене и крякане, и трикратно нервическо почукване у вратата.

– Влез!

Искро Кибритов влезе пъхтейки и крякайки.

Не бях го виждал отдавна. Никакво изменение в маймунското му лице, същият Кибритов, ала по-угоен, в същите износени дрехи, само че косата и брадата му повечко побелели. На минута аз забравих отколешните неприятни отношения между ни и го поканих да седне. Той седна,

кръкайки и пъхтейки.

– Научих се – казва, – че си се завърнал от Русе, и сметох за приятелска длъжност да дойда завчас да те видя и поздравя с добре дошъл. Кога изненадейно хозяйката ми съобщи, че не ти е било добре, че си бил болен и лежиш. Таман, рекох си, кстати да упражня познанията си в медицината и да ти помогна, ако видя нужда за това. Сега, приятелю, като оставям всичко друго настрана, първо, моля те, кажи ми що ти е? Защо си се изтегнал не овреме? Какво ти е? Що имаш? Казвай по-скоро, за да предварим болката ти и скъсаме напредъка ѝ. Второ, знай, че има цяр за болката ти, не се отчайвай. Кажи какво те боли и где. От колко дни е болестта ти? Спиш ли добре? Втриса ли те? Бълнуваш ли ноще? Имаш ли ищах за ядене? Я си покажи езика, дай си ръката, да видим как бие пулсът. Имаш ли огън? С що те разтриваха? Где е стъклото? Дай да го видя. Пие ли ти се много вода? В кой час на денонощието ти става най-зле?

Той ме засипа едно по друго с толкова питання, и толкова бързо, щото няхах време и да отговоря.

Той си турга ръката ту на челото, ту на гърдите ми, разгледва ми езика, пипа ми пулса. Грабна стъклото с маста, отпуши го, мириса го, запуши го и пак го мириса, прочете надписа на етикета и каза с намръщение: „*Spiritus ungenti*“, от което ме досмеша, и дорече с някакво си презрение: „Мас – дрян!“ Попита ме колко пъти съм се разтривал и как с това слабо мазило.

– О, аз виждам – казва, – че е слаба тая мазилка! За твоето телосложение трябвало би по-силна, някой спиртум камфорици, арденс, защото си зле простуден и трябва да се изпотииш от разтриванието веднъж, дваж, триж, та не вярвам да ти е подействало разтриванието с това мазило. Същ шарлатанин, билерин – негодник!

Главата ми бе отегнала, ушите ми пищяха от действието на хинина, не ми се говореше и слушаше, затова оставих го на волята му и отговарях лаконически.

Кибритов ме слушаше с напрежено внимание и с някакво си пресорено съболезнование в лицето. След всякой мой къс отговор той като че продължаваше да слуша какво ще му доизкажа още. Но като видя и разбра, че не ми се говореше, той си поправи очилата и ми каза с приятелски тон:

– Тежко ти е, нали? Не ти се говори дори?

– Да – отговорих.

– Разбира се, болен човек. В болестта си човек става мълчалив, капризен и нищо не му угажда, ала... – той не довърши мисълта си и

неочаквано обърна разговора. – Я ми кажи, кой те лекува, сиреч кой ти е докторът?

– Владко – отговорих, – добър човек и е отличен доктор.

– Хм! Разбира ли поне от занаята си?

– Учил е в Европа, дипломиран е.

– А Русия не е ли в Европа?

Не се препирам.

– Ученик на Ополцера, нали?

– Не знам, но е опитен доктор.

– О, навярно е бос, уверявам те, шарлатанин и конски екимин! Я остави тия билери настрана. Искаш ли да се излекуваш завчас, аз мога да ти услужа, та следобед или най-късно до утре заран да бъдеш здрав и да прием пиво заедно.

– Где тоя господ – отговорих.

– О, бъди уверен, че ще те изцера и ще станеш добре, дори от желязо по-як; за това няма, освен да ми се предадеш и да ми слушаш наставленията.

– Нима разбираш от медицина?

– Кой? Аз ли? Пък че не разбирам! Та от що не разбирам аз? Разбирам, господине, и което разбирам, разбирам го добре, ще видиш и ще се убедиш лично. Може би аз разбирам несравнено повече от всякого Вълка или Владка, които не чинят дори колкото праха на обувката ми. Освен това практика имам забележителна, а за успехите ми питай когото щеш.

– Може, приятелю, но аз не те познавам и като стар доктор.

– То е стара работа. Аз зная такива церове, за които нито един доктор в света не само че не е имал понятие, но не е и сънувал. Кажи, съгласен ли си?

Аз мълчах. Новата светлина, в която искаше да ми се представи Кибритов не само ме зачуди, но ме и заинтересува неизказано. На време главата ми като че пооекна. Искаше ми се да видя догде ще стигне бърборливото му нахалство.

– Сега слушай ме – протака той, – аз няма нито да очеквам твоето съгласие, защото те познавам открай за доста упорит и нерешителен: с такива хора трябва да се постъпва решително и с мълниена бързина. Тебе никой не ще те оздрави, освен мене, знай това на върно.

– Казвай по-нататък – отговорих, – аз слушам.

– Добър белег – отговори Кибритов. – И тъй, бъди добър първо да ми доставиш един къс хартия и едно оловче.

– Не ми се става сега, приятелю, главата ми се върти и ми тежи.

– Ах, тогава чакай – и той си попипа джеба на сетрето. – Да, аз съм имал при себе си бележната книжка, и молив съм имал.

С тия думи той бръкна в пазувата си, извади бележната си книга, изтегли молива, избра една по-чистичка страничка и почна да дращи по нея. След като я изписа, той я одра и ми я подаде.

– Дръж това първо. Второ, приятелю, ще наръчаш немедленно да ти сгорешят вода за нозете, ще хвърлиш в съда или в коритото, все едно, една-две шъпи трици и една кривчка сол и ще си туриш нозете в горещата вода, ала гледай да не ги попариш като кокошка за скубане. Трето, накарай съвременно да ти сварят един добър чай от лайкучка, инак подрумиче, латински „хамомила“, и щом си подържиш нозете до изпотяване и почнеш да се потиш, извади ги, изтрий ги до сухо, изпий чая, легни си, завий се добре, изпоти се, предреш си ризата, а сетне взимай и приписаното лекарство всякой час по една голяма лъжица, като по тоз начин повтаряш дозата до среднощ или поне догдето ти се приспи. Това ще направиш непременно, в точност както ти казвам, ако искаш утре да бъдеш здрав и да ме черпиш, да?

Аз кимнах от глава и притурих:

– А доктор Владко и хинина?

– Остави тие билери настрана и запрати тия отрови! – извика Кибритов.

– Добре, но, приятелю...

– Не обичам никакви противоречиви нота; ще слушаш и ще изпълняваш в точност заръките ми, защото искам да станеш здрав и повече нищо.

– Повече нищо?

– Нищо, нито йота. Сега сбогом и довиждане.

След последния си лаконичен отговор Кибритов стана пхътейки и крякайки, сне си очилата, отри ги о кърпата си, надена ги пак, закопча си сетрето, подаде ми ръката си, нарече ме свой пациент и си отиде като ист доктор, комуто визитата се бе свършила и не му оставаше друго що да прави у възглавието на болника.

Въздъгнах си. Попитах се що беше това и ако не беше някоя халюцинация, извикана от болното ми състояние. Ала тук нямаше и не можеше да бъде никаква халюцинация: Кибритов, всепознатий Кибритов току-що седеше и разговаряше с мене. Идеше ми да не повярвам за нравственото му падение до такваз степен. Откога се е впуснал той, мисля си, в явен доландарджилък и в билерски мистификации; кое го е

накарало и кара и защо толкоз настояване и увиване още в първата си среща с мене след толкоз години взаимно отбягване един другиго? Предишните му истории аз знаех; аз знаех също така и наклонността му към шарлатанство, за което и не твърде го имах на очи. От своя страна и той ме имаше записан на тефтерчето си като вариклечко, саможив и неоткрителен приятел. Ала аз не го мислех дотолкова нагъл. За друго дойде той, мислех си, навярно друга бе целта му, но на първий път друго излезе.

II

Жена ми влезе.

– Ти чу ли Кибритова? – попитах я.

– Аз всичко подслушах.

– А ти где беше, като се разговаряхме?

– В смеждната стая.

– Е, какво мислиш за тоз отважен, безочлив мъж?

– Защо да е безочлив? Не добре ли те поучи човекът? Може и да ти помогне, аз още снощи ти казах да си туриш нозете на баня, човекът иска да ти помогне.

– В що?

– Как в що? Да оздравееш, в що друго?

– И ти мислиш, че съм се вече толкоз уплашил и отчаял от една треска, а докторът не е в състояние да я премахне?

– А защо да не мисля, че човекът може и да знае нещо повече от докторите?

– Не ставай дете, мила моя!

– Какво дете? Ма не знаеш, че той рецепти пише на хората, изцерил е де да си свят, мнозина пък го хвалят, че като че с пръст е отнимал болката им – ядосаничко отговори жена ми.

– И ти вярваш? Странно нещо, колко е успял тоз нахал да омагьоса хората! – аз й подадох рецепта на Кибритова и й казах да го хвърли на сметта или да го изгори, за да не се мярка из къщи.

– Ка щяло да хвърлям и горя такъв рецепт?

– Тогава прави го – казвам й, – каквото знаеш, но в специерията не ти позволявам да пращаш, и ме остави, моля те, на мира.

– Не ти ли трябва друго нещо?

– Нищо.

– Ами вода да стопля ли за нозете ти. Искро каза...

– Не трябва: Кибритов ме изпоти доста с бръщолевението си.

– Аз ще ти туря котела на огъня, то не вреди.

– Я остави се от тази охота и си гледай децата.

– Както щеш, но и аз ти съветвам: ти си зле простинал, та да ти излезе ядовитият пот...

– Няма нужда, па и без доктора Владка аз не си намокрявам нито нектите от пръстите на нозете.

- Но и Искро е доктор.
- Кой му е дал дипломът?
- Що знам аз?
- Тогава, жено, не настоявай повече и си гледах хурката, остави ме на мира.

III

Не бяха се изминали два-три часа, откакто Кибритов се бе оттеглил в пълно съзнание на докторското си достойнство и преимущество, ето че изново чувам пъхтене, крякане и трикратно нервнозно почукване у вратата. Не се сумнявах, че е той. Пак ще ми дрънка и ще ми боли главата той нахал. Обаче поченьл веднъж, трябваше и да свърша докрай наченатата комедия.

– Влез!

Кибритов влезе.

– Е, приятелю – почена той, – направи ли, което ти наръчах? Тури ли си нозете в гореща вода? Изпи ли горещия чай от лайкучка? Изпоти ли се, премени ли поне две-три ризи? Взема ли от лекарството? Колко пъти взема досега, ако си вземал?

– Не съм още нищо направил.

– Как! Ах какъв човек! А защо, моля ти се, да не направиш, което ти казах? Кое ти възпрепятства? Не за здравието ти ли се тиче?

Той не ме питаше, а простичко речено караше ми се с едно неприятно до отвращение клензуване. Като ми говореше, гледачите му бяха впити в моите очи, като че искаше да прочете в тях разположението ми и тайните на вътрешните ми помисли, халис доландарджия! Аз мълчах и продължавах да го гледам с учудвание.

– Какво мълчиш, като... или не чуваш, отговаряй, защо?

Кипна ми, но съдържах се.

– Не рачих.

– Тъй кажи. А защо не рачи? – продължи той в същия тон. – Какво ти побърка, моля те, да употребиш едно просто, но спасително средство?

– Предписанията на доктора Владка, па и защото не рачих да се излагам на нова простуда.

– Среди едно горещо лято, нели? Казах ти да се оставиш от конските екими.

– Но аз взимам дози хинин и не ща да бъркам лекарствата, за да не ми повредят.

– А кой ти каза, моля те, че моето лекарство ще повреди на твоя хинин?

– Не знаях.

– Това е то, не знаеше. Направи и вземи поне довечера наръченото. Ето аз ще дойда надвечер да те навестя и да ти помогна, па ако видя, че с добром не рачиш, силом ще те накарам да изпълниш заръките ми.

Чекай, мисля си, да видя догде ще го изведе нахалството му.

– Благодаря, приятелю, не се труди за малки работи.

– Обещай, че ще изпълниш заръките ми.

Досмеша ме.

– Може – рекох.

– Не „може“, а речи „ще“: аз неопределености не обичам!

– Не знаях, приятелю, че си бил толкоз настойчив, добре че ми го каза. Ето, отговарям ти – ще.

– Е тъй те обичам. Сега сбогом, до утре.

– Със здраве.

IV

Привечер доктор Владко замина да ме види и ми обяви, че треската ми съвсем изчезнала сега засега, че ако не се яви през идущата нощ, на утрото аз ще бъда здрав-здравицък и няма нужда той да ме посещава повече, разве в случай на някой нов припадък. И наистина треската ми бе изчезнала. През нощта спях спокойно, не усетих никакви симптоми за ново неразположение. На заранта се събудих в пълните си сили, здрав, весел и в добро разположение на духа. При всичко това аз погълнах още една доза хинин, облякох се, поразходих се в двора, върнах се и си полегнах на канапето, за да си отпочина и да си попремисля за дължностите, когато Кибритов изненадейно дойде. Тоя път той нито изпъхтя, нито изкряка, нито дори похлопа на вратата, а се вмъкна като някой внезапен съгледатай. Догневи ме, та ми заболя главата от яд. Влезе, знаете, и веднага ме попита:

– А що, направи ли?

– Направих – излъгах аз.

– Е, как си сега?

– Отлично.

– Е, видиш ли, маловернико, тартюфе, мизантропе, не вярвай сега в моите медицински познания!

Напуши ме смях. Тоз път не се удържах и се засмях.

– Що се смееш? Смешно ти е сега, а? Сега, като ти мина, като си вече здрав, какво ще речеш, зли ли те посъветвах? Мъчно ли беше да употребиш най-лесното и най-употребителното средство? Ха ставай сега и черпи. Где е стопанката ти да я поздравя с оздравяването ти?

– Чекай де – отговорих, – още съм слаб, а стопанката ми отиде в църква, да имаш да взимаш...

– То се разбира, че ще имам да взимам: кой те излекува, я помисли си?

Аз се поизкикотих, засмя се и той.

– Хили се – казва, – хили се, ала слава богу, че успях да предваря да те придумам, а то ако беше закъснял снощи още два часа, не отговарях за следствията.

– И слава богу.

– Тото, гм – и пак се взря в лицето ми. – Само – казва – още си бледен, ба какво казвам, още си жълт. Я стой, я ме погледни добре, право в

очите ме погледни.

Аз го изгледах продължително.

– Имаш начало на жълтеница – следствие на треската ти, ала и това е нищо: аз и жълтеница зная да церя. Аз за нея имам такова лекарство, което може да направи човека румен като чървена ябълка.

Той път аз се изкикотих от пълно гърло.

– Що се току смееш – казва, – пак ли ще ме мъчиш да те убеждавам и да ти доказвам на дело, че мога да те изцеря и от една жълтеница?

– Та аз никога не съм се виждал румен: жълтината е станала природна краска на лицето ми.

– Нищо не значи, аз мога да я прекара със силата на лековете си и да те избавя от нея на всегда.

Това не се търпеше вече.

– Като от треската, нали?

– О, разбира се!

Тук аз кипнах от смях, яд и презрение и му отговорих насмешливо:

– Не те знаях толкова вещ, ти си бил цял ескулап, бе приятелю!

– Сега ли узна това? Аз, господине, отдавна церя. Ето и изонекен ми се представи случай да изцеря една ужасна болест.

– Изцери ужасна болест, каква?

– Не можеш си представи?

– Като каква?

– Да ти я кажа... – и той се наклони и ми я каза, ала тъй полека, като че бог знае каква тайна ми съобщаваше.

– И ти се нае да цериш фтизис.

– Не ще нито дума, още от първия момент. Ето днес стана неделя... И знаеш, вени, види, вици (дойдох, видях, победих), скоро-скоро, у мене бавене няма, сполуча в диагностиката, припиша лекарството и човекът... Тъй и в тоз случай, за няколко недели пациентът ми ще бъде отърван.

– Отърван?

– Да, отърван.

– Кой от кого? Човекът ли от болестта или болестта от човека?

– Не се шегувай толкова ехидно. Ти баре сега нямаш право да ми не вярваш!

Аз се изсмях от всичко сърце.

– Смей се ти.

– Да те знае господ, Кибритов – рекох. – От много работи си проумявал, много знаеш, за всичко се сещаш, само за едно нещо не можеш

да се сетиш.

Кибритов като че ли се досети за нещо, наведе очите и се позамисли.

– Може – казва, – може и да не се сещам. Каж ми го, моля, това нещо, за да се сетя по-скоро.

– Ето що: ти другите цериш успешно, а себе си не можеш да излекуваш.

– Защо ще се церя, като съм здрав, дори да ми позавиждаш на здравието!

– Не такваз е болестта ти.

– А каква е, господине докторе?

Аз се повалих от смях. Заразен ли от моя смях или подбуден от собствената си острота, и той почена да се смее, дори просълзи се от смях.

– Я слушай – рекох, – Кибритов, остави се от тая мания да експлоатираш хората и добросърдечиято им, та да не ставаш смешен.

– Защо, господине? Вашите екими по-добри ли са от мене? След това зле ли е да се дели човек с ближните си с което има, знае или проумява?

– Всичко е добро, но пази се поне от подигравките на хората. Днес ти давам един урок.

– Какъв урок, господине учителю?

Тоя път той се повали от смях, но гласът му не ечеше на смях, а някак стържеше.

– Е, какъв – рекох, като се поуталожил, – не се ли сети още?

– С това ще речеш, че си ме лъгал и си се подигравал с мене, това не ти прави чест.

– Може и да е тъй, ала зло не видя в това.

– Благодаря, приятелю, едва сега усетих, че си ми бил искрен приятел.

След тия думи той си сне очилата, отри ги о кърпата си и рече по френски: *Donc vous m'avez joué un bon tour!* Не те мислех такъв хуморист, лукав присмехулник. Ако е тъй, нека оставим настрана тия дребни-едри и нека поговорим за друго, като стари познайници.

– За какво друго? – попитах.

– Макари и за себе си. Ето що: намирам се на тясно, мога да кажа, въжето е почти на шията ми. Приятелите и познайниците ме оставиха да пропадам от нужда, сиреч не че ще пропадна, като имам с какво да отговарям за дълговете си, но тъй, да търпя неприятности, поради тяхното

безсърдечие. Не можеш ли ме заемна? Вярно слово ти давам, че ща ти върна заемнатото, ако щеш и с добра лихва отгоре.

Туй ти е било зорът, помислих.

– Сиреч искаш да ме излекуваш и от тежестта на кесията ми?

– Остави глумите, казвам ти сериозно, нуждая се.

– Аз пък мислех бог знае за какво друго ще ми говориш.

– Засега този въпрос е жизнен за мене, въпрос на деня, помогни ми.

– Да си помисля.

– Помисли си набързо, не ми отказвай, че ти ми си последнята надежда.

– Много ли ти трябват.

– Сто наполеона. И двесте, и четиристотин ми са потребни, ала задоволил бих се и със стотях.

– А по-малко от стоте?

– По-малко, нито деветдесет и девет ми трябват.

– Тогава да ти заемна разликата между стотях и деветдесет и девет.

– Какво ще каже това, аз ти искам назаем, а ти си биеш шега!

– Не се шегувам, нямам време за шеги, говоря ти сериозно: да не искаш да ми изцериш и болката на кесията, както на мене или болестта от ужасния човек?

– Та за какъв ме вземаш, нима за доланджия?

– Никак. Почтен си човек, честен си доктор, познавам те отколе, но все ми се чини, че със заема искаш да ти платя твърде скъпо за мнимо докторските ти визити и за извиканата от тебе же невинна моя подигравка.

– Да ме опази бог – казва, – да съм помислил някога за такъво нещо и да пожелая да правя добро от приятелство и в същото време за корист.

– Разумява се, това би било срамно и грешно да се напъваш против силите си и да се товариш на хората силом да им правиш добрини, особито когато и сам видиш, че не я искат от тебе, на връх всичко и безкористно.

– Но ти няма да ми откажеш, я?

– Как да ти откажа, спасителя мой? Моите сандъци са отворени за тебе, нали ще ми повърнеш заемнатото с лихва? Позволявам ти да бръкнеш и бръкаш колкото щеш в тях, да тършуваш и да си вземеш назаем, колкото добрини ми си заемнал в продължение на нашето взаимно приятелство, сиреч колкото пустота си турил и намериш в тях.

– Какви са тия празни, които ми говориш? Ако имаш намерение да ми заемнеш, добре; ало ли не, кажи ми просто, нямаш или имаш, а не

даваш, и аз ще си ида без нищо. Аз ще си ида, но за сетнините ми ти мисли: ти ще отговаряш през Вечния съдия, който вижда и чете тайните замисли в сърцата на хората!

– Бошлаф са тия. Ако беше това истина, Бог щеше да ти извика пръв: „Спри, негоднико, не омайвай очите на света с твоите преструвки, не затуляй ушите на хората с твоите басни.“

Както следваше, най-сетне Кибритов пламна, очите му светнаха тъй, щото и шарените стъкла от очилата му не можаха да скрият яростта му. Той скочи на нозе, стисна си дясната пестница и рече:

– Помни си това, ще дойде голям ден – малка пита, като утре ще си видим сметките, не се надявах на твоето безчестие!

– Както не се надявах, че ще те видя такъв безочлив – отговорих.

– Ти скъпо ще ми платиш за нанесеното оскърбление!

– А ти за нарушеното и силом отнето ми спокойствие, тъкмо когато от два-три дни насам най-много се нуждаех от него.

Кибритов си излезе сърдит, фуриозен. Но скоро след неговото премахване втресе ме тъй силно, щото на часа трябваше да викам доктора Владка.

– Та ти снощи беше добре, тъй добре!... Как тъй, какво ти стана пак и в един такъв неуречен час?

Аз му разказах всичката си комедия с Кибритова. Той се смя и негодува.

Дозите хинин изново ми бяха приписани. Не обичах хинина и се нажалих, че ще бъда принуден пак да гълтам това прегорчиво лекарство, и рекох на доктора:

– Господине докторе, тая заран се нагълтах с доста горчивини, пак ли ми приписваш хинин?

– Това е то, приятелю – отговори докторът смеейки се, – шарлатанинът доктор Кибритов ти е дал вместо хинин жлъчка, и в твърде неуместна доза; ала и това нищо: след малко и тоя припадък ще ти мине за всегда. Тъй ще бъдеш отърван заведнъж от две трески, едната от простуда, сиреч *febris simplex petrohanensis*, другата Кибритовска или *febris Kybritosa*. Само за напред гледай да се не срещаш с тоя фанфарон, за да не ти дразни жлъчката.

Аз оздравях наскоро и поченах навреме прекъснатите си занятия; но всякога, когато срещаш Кибритова отблизо или от далече, сякаш ме обливаше студен пот и като че му се искаше да ме втресе от гняв.

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Николай Аретов

Публикация

Васил Попович, Съчинения, Издателство „Кралица Маб“, С. 2000, ISBN 954-533-030-2

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7384>]